

Неофіційний переклад українською

Часті питання

У чому полягає мандат Незалежної міжнародної комісії з розслідування в Україні?

4 березня 2022 року Рада з прав людини Організації Об'єднаних Націй прийняла [резолуцію 49/1](#) про «становище у сфері прав людини в Україні, що склалося внаслідок російської агресії». Відповідно до цієї резолюції, Рада з прав людини заснувала Незалежну міжнародну комісію з розслідування порушень.

Рада з прав людини наділила Комісію наступним мандатом:

- розслідувати всі передбачувані порушення та утиски прав людини та порушення міжнародного гуманітарного права та пов'язані з ними злочини в контексті агресії Російської Федерації проти України, та встановити факти, обставини та першопричини будь-яких таких порушень та утисків;
- здійснювати збір, узагальнення та аналіз доказів таких порушень та утисків, включно з їхнім гендерним аспектом, та забезпечувати систематичну реєстрацію та зберігання всіх відомостей, документів та доказів, включно із записами опитувань, свідченнями свідків та матеріалами судової експертизи, відповідно до стандартів міжнародного права, на випадок будь-яких майбутніх судових розглядів;
- документувати та перевіряти відповідні відомості та докази, у тому числі через налагодження діяльності на місцях, та співпрацювати із судовими та іншими органами, залежно від необхідності;
- виявляти, в міру можливості, осіб та структури, які несуть відповідальність за порушення чи утиски прав людини або порушення міжнародного гуманітарного права або інші пов'язані з ними злочини в Україні з метою забезпечення притягнення винних до відповідальності;
- виносити рекомендації, зокрема, щодо заходів стосовно притягнення до відповідальності, щоб покласти край безкарності та забезпечити притягнення винних до відповідальності, у тому числі, за необхідності, до індивідуальної кримінальної відповідальності, та забезпечити доступ жертв до правосуддя.

4 квітня 2023 року резолюцією 52/32 Рада з прав людини подовжила мандат Комісії на один рік та зобов'язала Комісію надати усну доповідь із оновленою інформацією Раді з прав людини на її п'ятдесят четвертій сесії, за якою послідує інтерактивний діалог; представити всеосяжну доповідь Раді на її п'ятдесят п'ятій сесії, за якою послідує інтерактивний діалог; і надати доповідь Генеральній Асамблеї на її сімдесят восьмій сесії, за якою послідує інтерактивний діалог.

Які рамки цього мандату?

Матеріальні рамки:

У пункті 11 а) резолюції 49/1 міститься звернення до Комісії розслідувати «всі ймовірні порушення та утиски прав людини та порушення міжнародного гуманітарного права та пов'язані з ними злочини в контексті агресії Російської Федерації проти України», та «встановити факти, обставини та першопричини будь-яких таких порушень та утисків». Комісія визначить теми, інциденти та передбачувані порушення та злочини, яким приділятиметься особлива увага на основі об'єктивних критеріїв та, зокрема, з урахуванням часу та ресурсів, що є у розпорядженні Комісії для виконання своєї роботи.

Географічні рамки:

Загальний мандат Комісії, визначений у резолюції 49/1, не виключає конкретних географічних регіонів.

Основні зусилля Комісії зосереджені на вивченні та розслідуванні всіх ймовірних порушень та утисків прав людини, а також порушень міжнародного гуманітарного права та пов'язаних з ними злочинів, скоєних на всій території України. Комісія може вивчати, розслідувати та повідомляти про події за межами території України, якщо такі події тісно пов'язані з поточними подіями в Україні.

Часові рамки

Резолюція 49/1 не обмежує мандат Комісії конкретним періодом.

Комісія вивчатиме, розслідуватиме і повідомлятиме про події, тісно пов'язані з поточними бойовими діями в Україні. У відповідних випадках Комісія також розглядає події, починаючи з 2013/2014 року, якщо доречно.

Розслідувані сторони:

У пункті 11 d) резолюції 49/1 Комісії доручається виявляти «у міру можливості, осіб та структури, які несуть відповідальність за порушення чи утиски прав людини чи порушення міжнародного гуманітарного права, чи інші пов'язані з ними злочини в Україні з метою забезпечення їх притягнення до відповідальності».

При цьому Комісія розглядає ймовірні порушення та утиски прав людини та порушення міжнародного гуманітарного права та пов'язані з ними злочини незалежно від особи, громадянства чи освіти ймовірно винної особи чи організації.

Які правові норми будуть застосовуватися Комісією?

Міжнародне гуманітарне право, міжнародне право прав людини та міжнародне кримінальне право встановлюватимуть право, яке застосовується до мандату Комісії. Комісія також розглядатиме інші зобов'язання з міжнародного права, коли їх застосування буде доречним. При цьому Комісія належним чином застосовуватиме договірне право та звичаєве міжнародне право.

Який стандарт доказування використовуватиме Комісія?

Під час своєї роботи Комісія використовує стандарт доказування «достатня підстава». Це означає, що висновки будуть включені до доповіді в тих випадках, коли у процесі доказування дотримано критерію «достатня підстава», а саме, коли на основі сукупності перевіреної інформації об'єктивний і звичайний розсудливий спостерігач має достатні підстави зробити висновок про те, що факти відбулися саме так, як вони були описані, і коли робляться юридичні висновки про те, що ці факти відповідають усім елементам порушення чи утиску, та будь-яка встановлена особа несе відповідальність за такі порушення чи утиски.

Хто входить до складу Комісії?

Насьогодні до складу Комісії входять два незалежні та неупереджені експерти: пан Ерік Мьосе (Норвегія) та пан Пабло де Грейф (Колумбія), які були призначені Головою Ради з прав людини 30 березня 2022 року, а пан Мьосе був обраний Головою Комісії. Голова Ради з прав людини назначить нового комісара, який замінить пані Яемінку Джумхур (Боснія і Герцеговина), чий мандат закінчився 31 березня 2023 року. Комісари призначаються на *добровільній та безоплатній* основі та не отримують винагороди за свою роботу. Роботу

комісарів підтримує секретаріат, у тому числі професійні слідчі та правові аналітики, які володіють компетенцією, необхідною для виконання мандату.

Як пов'язані між собою Комісія та Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні?

Під час виконання свого мандату Комісія керуватиметься роботою Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні (ММПЛУ) та працюватиме у тісній координації з Управлінням Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини, як це передбачено у резолюції 49/1. Комісія вважає цей елемент свого мандата надзвичайно важливим, особливо з урахуванням присутності ММПЛУ в Україні з 2014 року.

Водночас Комісія є незалежним органом та проводить свої власні розслідування незалежно та окремо від Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини та інших управлінь та установ Організації Об'єднаних Націй. Комісари формулюють власні висновки та виносять власні рекомендації повністю незалежно від будь-якого іншого органу чи установи.

Як ця Комісія пов'язана з іншими ініціативами в Україні щодо притягнення до відповідальності, включно з розслідуванням Міжнародного кримінального суду?

Комісія є незалежною. Вона не пов'язана з якоюсь конкретною країною, стороною чи організацією. Висновки Комісії ґрунтуються на незалежній оцінці комісарів та їхньому аналізі інформації та доказів, отриманих у результаті проведених Комісією розслідувань.

Процесом документації порушень та злочинів в Україні займається велика кількість національних, регіональних та міжнародних організацій. Комісія встановлює контакти із відповідними слідчими органами з метою забезпечення координації та дотримання підходу, орієнтованого на інтереси жертв, для забезпечення ефективності розслідувань та дотримання принципу «незаподіяння шкоди».

Комісія може надавати та отримувати інформацію в контексті своєї взаємодії з національними, регіональними або міжнародними сторонами, що забезпечують притягнення до відповідальності, включно із судовими органами. Організація Об'єднаних Націй має ґрунтовні внутрішні процедури для здійснення такої співпраці у судовому та несудовому контексті, і Комісія повною мірою застосовує ці самі стратегії та стандарти у своїй роботі.

Стосовно розслідувань, які проводяться Міжнародним кримінальним судом (МКС), Комісія встановила контакти з Офісом Прокурора МКС. Комісія розробляє, за необхідності, механізми координації та дотримується згаданих внутрішніх процедур Організації Об'єднаних Націй.

Як Комісія збирає інформацію і що станеться із зібраною інформацією?

Комісія надійним та безпечним чином збирає інформацію з перших джерел, включаючи інтерв'ю з безпосередніми свідками та жертвами ймовірних порушень та утисків прав людини та порушень міжнародного гуманітарного права та пов'язаних з ними злочинів. Вона також прагне зібрати інформацію та документацію, що мають відношення до її запитів, від держав, відповідних органів та установ системи Організації Об'єднаних Націй, громадянського суспільства, засобів масової інформації та інших відповідних сторін. Як обвинувальна, так і виправдувальна інформація та докази розглядаються на однакових засадах. Зібрана інформація та докази вивчаються та аналізуються Комісією та надійно зберігаються відповідно до міжнародних стандартів передової практики щодо такої інформації та доказів, з метою уможливлення їхнього використання у подальших процесах притягнення до відповідальності. Відповідно до стандартної практики, що застосовується уповноваженими Радою з прав людини комісіями з розслідування порушень, згода тих, хто

надає таку інформацію на її подальше використання третіми сторонами відповідно до цього мандату, має ключове значення для обробки такої інформації. І нарешті, Комісія приділяє особливу увагу сексуальному та гендерно зумовленому насильству, а також порушенням та злочинам проти дітей.

Коли Комісія опублікує свої доповіді?

Комісія надасть Раді з прав людини на її п'ятдесят п'ятій сесії (вересень 2023 року) усну доповідь із оновленою інформацією. Крім того, Комісія надасть доповідь Генеральній Асамблеї на її сімдесят восьмій сесії, за якою послідує інтерактивний діалог (жовтень 2023 року). Нарешті, Комісія надасть широку письмову доповідь на п'ятдесят п'ятій сесії Ради з прав людини, за якою послідує інтерактивний діалог (березень 2024 року).

Яку роль у роботі Комісії відіграють жертви та особи, що пережили насильство?

Жертви та особи, що пережили насильство, відіграють ключову роль у кожному аспекті роботи Комісії. Під час своєї роботи Комісія керується підходом, орієнтованим на інтереси жертв. Показання, докази та інформація, отримані від жертв та осіб, що пережили насильство, захищаються та зберігаються безпечним та надійним чином відповідно до міжнародних стандартів у цій галузі. Комісія працює у тісному контакті з жертвами та особами, що пережили насильство, та їхніми представниками, щоб забезпечити та полегшити їхню інформовану участь у відповідній роботі Комісії з урахуванням усіх факторів уразливості, що впливають на таких осіб, у тому числі при розробці рекомендацій щодо заходів притягнення винних до відповідальності з метою забезпечення правосуддя для жертв та їхнього доступу до здійснення їхніх прав. У зв'язку із дотриманням принципу «незаподіяння шкоди», Комісія пильно та уважно стежить за будь-якими проблемами щодо захисту та підтримки, з якими можуть зіткнутися жертви та особи, які пережили насильство, через взаємодію Комісії із такими особами.

Як жертви та особи, що пережили насильство, а також організації громадянського суспільства, можуть взаємодіяти з Комісією?

Окрім проведення інтерв'ю безпосередньо зі свідками та жертвами і вивчення наявних вторинних матеріалів та матеріалів з відкритих джерел, Комісія запрошує окремих осіб, групи та організації надавати інформацію та документацію, які мають відношення до її мандату. Зокрема, Комісія опублікувала заклик до надання інформації – її можна надсилати на адресу: ohchr-submission-coiukraine@un.org

Як фінансується Комісія?

Відповідно до резолюції Ради з прав людини Організації Об'єднаних Націй фінансування Комісії здійснюється коштом регулярного бюджету Організації Об'єднаних Націй.

Де базується Комісія?

Секретаріат Комісії, що складається з близько 20 співробітників, знаходиться у Відні, Австрія. Комісія та співробітники її секретаріату продовжуватимуть відвідувати Україну та прагнуть відвідати інші регіони, де доступні відповідні дані та докази.